

◆ نیما سبستا

قرعه نوشتن و اجرای بیست و هفتمین لایحه بودجه جمهوری اسلامی ایران و اولین بودجه از برنامه چهارم توسعه دی ماه ۸۴ به نام اصول گرایان افتاد و تایید و تصویب آن را مجلسیان به عهده گرفتند. مجلسیانی که در کارنامه خود، تصویب لایحه برنامه چهارم توسعه و بودجه ۸۴ دولت اصلاحات را داشتند و خود دولت آبادگران را ملزم به اجرای این دو کرده بودند. با این حال دولت نهم برای به سرانجام رساندن و اجرایی کردن بودجه ۸۴ دولت پیشین با پیش کشیدن کسری ۸۵۰۰ میلیارد تومانی بودجه، ۲ متمم ۱۸ میلیاردی به مجلس ارایه کردند آن هم با استفاده از باقیات صالحات (حساب ذخیره ارزی) دولت خاتمی.

برنامه ریزان اقتصادی دولت احمدی نژاد بودجه ۸۵ را به اصطلاح عملیاتی نوشتند، دولت نهم هم با تاکید بر هماهنگ بودن آن با برنامه چهارم توسعه، لایحه را به مجلس تقدیم کرد.

بر اساس ماده ۲ قانون برنامه چهارم توسعه، دولت مکلف است سهم اعتبارات هزینه‌ای (جاری) تامین شده از محل درآمدهای غیر نفتی دولت را به

گونه‌ای افزایش دهد که تا پایان برنامه چهارم اعتبارات هزینه دولت به طور کامل از طریق درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای غیر نفتی تامین گردد. افزون بر این بند ۵۰ سیاست‌های کلی نظام دایر بر اهتمام به نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت است این در حالی است که در لایحه بودجه ۸۵ رشد درآمدهای مالیاتی تنها ۲۷ درصد پیش‌بینی شده اما در عوض رشد اعتبارات هزینه‌ای و جاری ۴۸ درصد است. از سوی دیگر در تضاد با بند ۵۰ سیاست‌های کلی نظام مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام نسبت درآمدهای مالیاتی با هزینه‌های جاری (حتی در دولت خاتمی در بودجه ۸۵ با ۵۱ درصد تصویب شده بود) در بودجه ۸۵ به میزان ۴۴ درصد کاهش یافته است. دولت احمدی نژاد بودجه ۸۵ را هم بر مبنای نفت ۴۰ دلاری و با درآمد نفتی ۴۰ میلیارد دلاری تقدیم مجلس اصول گرا کرد. در حالی که تنها یک سال قبل از آن دولت اصلاحات بودجه ۸۴ را (با در آمد نفتی ۱۹/۵ دلار - البته پیش از ارایه متمم احمدی نژاد) به مجلس هفتم تقدیم کرده بود. رئیس جمهور که در وعده‌های انتخاباتی خود از

آوردن پول نفت بر سر سفره‌های مردم سخن می‌گفت با توجه به مازاد درآمدهای نفتی فراوان، درآمدهای ۴۰ میلیارد دلاری را برای بودجه ۸۵ پیش‌بینی کرد.

برای بسیاری از کارشناسان اقتصادی بودجه ۸۵ یادآور بحران‌های سال‌های ۷۴ و ۷۵ است که در آن سال‌ها نرخ تورم حتی به ۵۰ درصد رسیده و حجم بالای بدهی‌های خارجی مشخصه آن بود با این تفاوت که در سال‌های ۷۴ و ۷۵ بخش عمده منابع ارزی و ریالی صرف سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های عمرانی کشور شده بود اما در بودجه ۸۵ هزینه‌های جاری و عمومی آن افزایش یافته‌اند. این گروه از کارشناسان رشد نقدینگی فراوان، تورم لحام گسیخته و رکود کم سابقه در فعالیت‌های تولیدی به سبب حجم بالای واردات را نوید می‌دهند. توری که حتی کارشناسان خوشبین دولت برای سال ۸۵ آن را ۳۰ درصد و منتقدان آن را بیش از ۵۰ درصد برآورد می‌کنند چرا که تزریق ۴۰ میلیارد دلار ارز به اقتصاد کشور در سال آینده که با توجه به کسری احتمالی آن تا ۴۵ میلیارد دلار می‌رسد رشد قیمت‌ها و تورم را به همراه خواهد داشت.

به هر حال بودجه ۸۵ در حالی از سوی دولت نهم به مجلس شورای اسلامی ارایه شد که افزایش برداشت از حساب ذخیره ارزی، منع سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی، افزایش مصنوعی ارزش پول ملی و افزایش قیمت نفت از مشخصه‌های اصلی آن است. برداشت از حساب ذخیره ارزی در بودجه ۸۵ از ۵۲ هزار میلیارد ریالی به ۱۸۲ هزار میلیارد ریالی افزایش می‌یابد که رشد غیر عادی ۳۵۰ درصدی از خود نشان می‌دهد که خود رقم بسیار سنگینی است و قطعا با زتاب تورمی بسیار خواهد داشت. در برنامه چهارم همان گونه که ذکر شد پیش‌بینی شده بود که هزینه جاری دولت کاهش پیدا کند اما در لایحه بودجه ۸۵ نشانه‌ای از تطبیق با این برنامه مشاهده نمی‌شود و

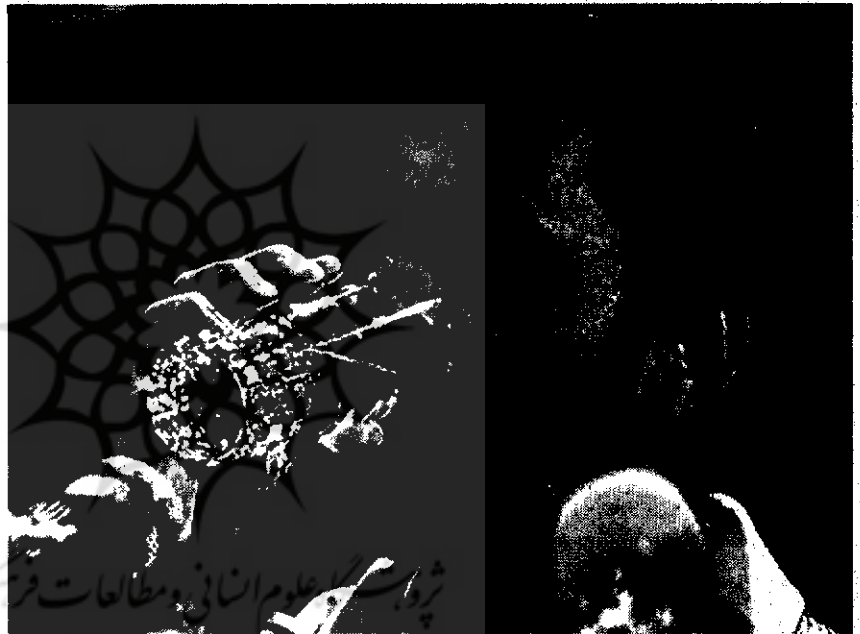
برنامه‌ریزی کشور فضا را برای اظهار نظر منتقدان باز گذاشته‌اند تا مطالب و نظرات خود را مطرح کنند و بعد از پایان یافتن آنها، به منتقدین پاسخ می‌دهد که تاکنون چنین پاسخی داده نشده است؟ سخنان رهبر در حالی عنوان شد که یک روز قبل از آن محمد کردیچه مدیر کل دفتر اقتصاد کلان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به انتقادات پاسخ داده بود، کردیچه درباره رشد ۳۵۰ درصدی برداشت از حساب ذخیره ارزی در بودجه سال ۸۵ و نسبت آن با سال ۸۴ مدعی شد که رشد برداشت از حساب ذخیره ارزی برای سال آینده ۳۵۰ درصدی نبوده و تفاوت برداشت از این حساب در سال آینده نسبت به سال ۸۴ تنها ۱ تا ۲ میلیارد دلار خواهد بود. به گفته کردیچه

مختص کارشناسان نبود و واکنش نمایندگان مجلس را نیز در پی داشت. نمایندگان اصول‌گرای مجلس هفتم معتقدند که برای تدوین و تصویب یک بودجه واقعی و عملیاتی باید بودجه را مبتنی بر اطلاعات و آمار دقیق و کارشناسی پایه‌ریزی کرد و مصارف و هزینه‌های پیش‌بینی شده را نسبت به درآمدهای قابل تحقق واقعی دید.

ابوترابی نایب رییس مجلس با نگاهی انتقادی به لایحه بودجه ۸۵ گفت که متأسفانه در لایحه بودجه ۸۵ وابستگی به نفت به ۸۰ درصد افزایش یافته است و در حالی که در بودجه ۸۴ و قبل از اضافه شدن

انتقاد از بودجه ۸۵

دولت احمدی نژاد تنها
مختص کارشناسان نبود و
واکنش نمایندگان مجلس
را نیز در پی داشت.
نمایندگان اصول‌گرای
مجلس هفتم معتقدند که
برای تدوین و تصویب یک
بودجه واقعی و عملیاتی
باید بودجه را مبتنی
بر اطلاعات و آمار دقیق و
کارشناسی پایه‌ریزی کرد

برعکس پرداخت‌های دولت به نهادهای عمومی و غیردولتی بدون توجه به عملکردها و پاسخگویی آنان در لایحه بودجه ۸۵ افزایش پیدا کرده است افزون بر این عرضه زیاد ارز موجب افزایش واردات خواهد شد که خود باعث رکود کسب و کار در بسیاری از کارگاهها و بخش‌های تولیدی جامعه خواهد شد.

انتقاد از لایحه بودجه ۸۵ در محافل علمی، دانشگاهی و رسانه‌ای در حالی اتفاق می‌افتد که فرهاد رهبر رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی دولت احمدی نژاد در پاسخ به انتقادات وارده مدعی شد که لایحه بودجه ۸۵ برنامه یک ساله دولت برای سال ۸۵ و به عبارتی یک ساله از برنامه چهارم توسعه است و اضافه می‌کند که دولت و سازمان مدیریت و

طبق ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه هر گونه استفاده از حساب ذخیره ارزی از سوی دولت باید در قالب بودجه سنوایی انجام شود و برداشت از حساب ذخیره ارزی در سال ۸۵ نیز طبق قانون بودجه انجام خواهد گرفت و بدین ترتیب مغایرتی با برنامه چهارم ندارد. کردیچه که سابقه مدیریت در دولت گذشته و فعلی را دارد در باره کاهش نرخ دلار در سال ۸۵ نسبت به سال ۸۴ گفت که کاهش نرخ دلار باعث کاهش نرخ برابری دلار در مقابل ریال نمی‌شود و در لایحه بودجه ۸۵ نرخ دلار به ۸۰۹۵ ریال کاهش می‌یابد و این رقم در حدود متوسط عملکرد سال ۸۴ است و بدین ترتیب کاهش رخ نداده است. انتقاد از برنامه بودجه ۸۵ دولت احمدی نژاد تنها

متمم‌ها میزان وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی حدود ۱۹/۵ میلیارد دلار پیش‌بینی شده بود که با متمم آن به حدود ۲۶ میلیارد دلار رسید و برای سال ۸۵ این وابستگی به ۴۰ میلیارد دلار پیش‌بینی شده است.

ابوترابی اضافه می‌کند که با افزایش بودجه از محل فروش نفت و رشد بی‌رویه آن زمینه افزایش تورم و در نتیجه فشار به طبقات متوسط و ضعیف بی‌انضباطی مالی، مفساد و سوءاستفاده‌های اقتصادی فراهم می‌شود و رشد بدنه دولت و دستگاه‌های اجرایی نمره تردید ناپذیر آن خواهد بود

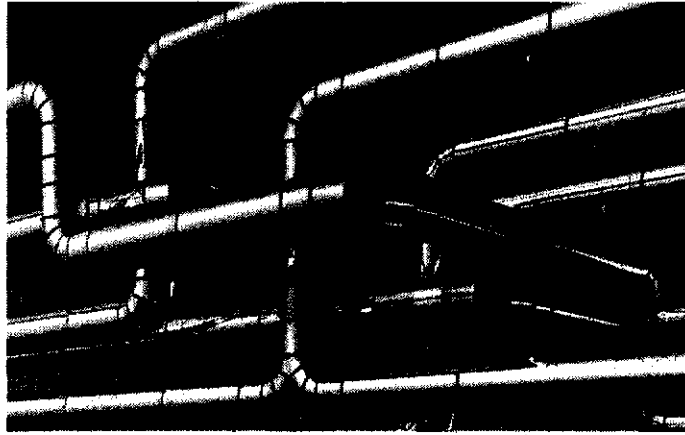
که براین اساس کمیسیون تلفیق با کاهش ۵ هزار میلیارد تومان از سقف بودجه عمرانی و ۳ هزار میلیارد تومان از سقف بودجه جاری موافقت کرد و در مجموع سقف ارز لایحه حدود ۶/۵ میلیارد دلار کاهش یافت.

محمد خوش چهره دومین چهره با انتقاد از بودجه ۸۵ مدعی شد که مجلس در برابر بودجه پیشنهادی مقاومت می‌کند و آنچه از مجلس خارج می‌شود به مراتب پایین‌تر از لایحه دولت خواهد بود.

خوش چهره گفت که رقم کل بودجه افزایش ۴۵ درصدی را نشان می‌دهد و دولت همواره تاکید می‌کند که بودجه عمرانی را در لایحه بودجه سال آینده افزایش داده است. اما این امر زمانی منطقی است که از بودجه جاری کم و به بودجه عمرانی اضافه شود ولی دولت با افزایش ۵۴ درصدی رقم بودجه اقدام به افزایش بودجه عمرانی نموده است و در بودجه جاری صرفه جویی صورت نگرفته است که این یک نوع اقدام غیر منطقی و غیر علمی در بودجه‌ریزی است که اقتصاد را با مشکل مواجه می‌کند و تورم را افزایش می‌دهد و پیش‌بینی قیمت نفت بالای ۴۰ دلار در بودجه نتیجه چنین سیاستی است زیرا بودجه دو برابر منابع است اما منابع ما کتکش دو برابر شدن را ندارد و مجلس قطعاً قیمت نفت را در بودجه ۸۵ کاهش خواهد داد.

سید جلال حسینی نایب رییس کمیسیون اقتصادی مجلس نیز گفت که دولت در لایحه بودجه ۸۵ واگذاری تصدی‌های غیر حاکمیتی خود را در نظر نگرفته است و برنامه روشنی در این زمینه ندارد در حالی که طبق اصل ۴۴ قانون اساسی و با تاکید به ابلاغیه‌های مقام معظم رهبری باید گام‌های عملی و جدی در این زمینه برداشته شود. علاوه بر این، مشکل عمده بودجه سال آینده اختصاص دو هزار میلیارد تومان برای اعتبارات پیش‌بینی نشده است که باید این میزان کاهش یابد و آن را به اعتبارات عمرانی اضافه کنیم.

مصباحی مقدم عضو کمیسیون اقتصادی مجلس نیز تاکید کرد که مجلس وابستگی بودجه ۸۵ نفت را کاهش خواهد داد و در صورتی که ضرورت اقتضا کند دولت می‌تواند تدابیر دیگری نیز داشته باشد.

۸۴ باید وابستگی به درآمدهای نفتی به ۱۹/۵ میلیارد دلار می‌رسید که دولت احمدی نژاد با اضافه کردن ۲ متمم این رقم را به ۳۴/۹ میلیارد دلار افزایش داد.

انتقاد نمایندگان مجلس از لایحه بودجه نفتی ۸۵ دولت احمدی نژاد چنان بود که کمیسیون تلفیق مجلس در نخستین مصوبه خود مجبور شد که سقف مصارف ارزی بودجه سال آینده را کاهش دهد

و مرتضی تمدن عضو این کمیسیون تلفیق گفت: مبنای هر بشکه نفت در لایحه بودجه ۸۵ مبلغ ۴۰ دلار بود که کمیسیون تنها با ۳۴/۵ دلار موافقت کرد و مفتخ مخبر این کمیسیون نیز مدعی شد که اتکای بودجه ۸۵ به میزان ۶/۵ میلیارد دلار به درآمدهای نفتی کاهش یافت و این تصمیم را کمیسیون تلفیق برای هر چه نزدیک‌تر کردن بودجه ۸۵ با برنامه چهارم انجام داده است.

مفتخ همچنین اضافه کرد که کمیسیون تلفیق درآمدهای مالیاتی دولت را ۶/۷ درصد افزایش داده است. مفتخ مدعی شد که در لایحه بودجه دولت برای سال ۸۵ تنها مبلغ ۲۶ هزار و ۱۳۶ میلیارد ریال در نظر گرفته است. این در حالی است که درآمد مالیاتی دولت در سال ۸۴ بیشتر از این میزان بوده و به میزان ۳۱ هزار و ۸۶۹ میلیارد ریال بوده است.

نکته مهم دیگر در بودجه ۸۵ قیمت بنزین است نمایندگان اصول‌گرای مجلس هفتم که پیش از این و در اواخر عمر دولت خاتمی تصویب طرح تثبیت قیمت‌ها را از افتخارات خود می‌دانستند، در حالی به بررسی بودجه ۸۵ پرداخته‌اند که یا می‌بایست براساس طرح تثبیت با حفظ قیمت بنزین هزینه واردات بی رویه بنزین را بپردازند و یا راهکار افزایش قیمت بنزین را برخلاف مصوبه افتخار آمیز خود لحاظ کنند. این در حالی است که کمیسیون تلفیق بودجه ۸۵ با عدول از طرح تثبیت دو نرخی شدن بنزین را از ابتدای نیمه دوم سال ۸۵ پیشنهاد دادند. بنزین تولید داخلی لیتری ۸۰ تومان و نوع وارداتی آن لیتری ۴۰۰ تومان.

به هر حال به نظر می‌رسد این تصمیم کمیسیون تلفیق مبنی بر کاهش مصارف ارزی بودجه ۸۵ مایه امیدواری باشد چرا که تصمیم مجلس موجب انطباق هر چه بیشتر لایحه بودجه با برنامه چهارم خواهد شد.

مصباحی مقدم تغییر بودجه در مجلس را امری حتمی دانست و اشاره کرد که اگر نیاز باشد دولت در شرایط فوق‌العاده می‌تواند در هزینه‌ها صرفه جویی کند.

انتقاد نمایندگان اصول‌گرای مجلس در لایحه بودجه ۸۵ چنان بود که برخی از نمایندگان از تصویب بودجه در سایه سخن گفتند. علاوه بر این فراکسیون اقلیت مجلس نیز در دیدار با هاشمی رفسنجانی نگرانی خود را از انحراف لایحه بودن بودجه سال ۸۵ با از چشم‌انداز ۲۰ ساله سیاست‌های کلی نظام و برنامه چهارم توسعه نیز ابراز کردند و حسین آفریده نماینده مجلس نیز گفت که لایحه بودجه ۸۵ چشم‌انداز ۲۰ ساله نظام و برنامه چهارم توسعه و همچنین با شعارهای رییس جمهور که عدالت محوری، بودن پول نفت بر سر سفره مردم و مبارزه با فساد بود تطابق ندارد. آفریده اضافه کرد که در سال

انتقاد نمایندگان مجلس از لایحه بودجه نفتی ۸۵ دولت احمدی نژاد چنان بود که کمیسیون تلفیق مجلس در نخستین مصوبه خود مجبور شد که سقف مصارف ارزی بودجه سال آینده را کاهش دهد